

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІЦМАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
Іван БІЛЯР

«15» *Біляр Іван* 2022 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
з конкурсного предмета «Українська мова»
для вступників на основі базової загальної середньої освіти
для здобуття освітньо-професійного рівня фахового молодшого
бакалавра

Розглянуто і схвалено на засіданні циклової
комісії гуманітарних дисциплін

Протокол № 8 від «14» *серпня* 2022 р.

Голова циклової комісії *Карасьова* М.В. Карасьова

2022 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування з навчальної дисципліни «Українська мова» для вступників на основі базової загальної середньої освіти Відокремленого структурного підрозділу «Кіцманський фаховий коледж Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» відповідає Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392). Програма відповідає чинній Програмі з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів (5 – 9 класи), затвердженій Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.

Програма з української мови направлена на систематизацію і закріплення знань з української мови та складається з трьох основних розділів:

“Фонетика і орфографія” визначає основні і дуже важливі правила написання слів, знання яких є яскравою ознакою культури мови людини.

“Морфологія” вчить розрізняти одну частину мови від іншої (інколи тільки текст підказує, до якої частини мови належить те чи інше слово), знати їх творення і змінювання, від чого залежить їх написання.

“Синтаксис і пунктуація” долучає учнів до таємниць творення й вираження думки за допомогою речень, які є різні за побудовою, метою висловлення та інтонацією, - а значить, відмінні за пунктуаційними знаками.

Для вступного диктанту добираються тексти, максимально насичені вивченими орфограмами й пунктограмами. За метою висловлювання це можуть бути тексти-розповіді, описи чи міркування. Проте частіше це тексти комбінованого типу, в яких органічно поєднуються елементи всіх типів з монологічною і діалогічною формою викладу. Диктанти адаптовано до чинного правопису сучасної української мови і методичних вимог навчальної програми.

Диктанти підібрані відповідно до основних правил орфографії та пунктуації. У них враховані такі вимоги: відображення рівня розвитку сучасної української мови; насиченість орфограмами та пунктограмами, різноманітною лексикою і стилістичними засобами, передбаченими програмою; відповідність нормам літературної мови. Тексти зорієнтовані на тематику культурологічної змістової лінії, тобто представляють українську літературу, історію, звичаї і традиції, мистецькі скарби, матеріальну і духовну культуру українського народу, загальнолюдські цінності. Тексти характеризуються відносною цілісністю і завершеністю, зрозумілі для всіх.

Письмова робота з української мови у вигляді диктанту надає можливість об'єктивно перевірити писемну (орфографічну й пунктуаційну) грамотність абітурієнтів. Обсяг текстів диктантів становить 170-180 слів з урахуванням як самостійних, так і службових частин мови. Диктант триває одну астрономічну годину.

ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА:

Абітурієнт повинен знати:

- Вживання великої букви.
- Правила переносу частин слова.
- Правопис голосних. Чергування *e* з *и*, *i* з іншими голосними. Правопис ненаголошених голосних.
- Спрощення в групах приголосних.
- Обґрунтовувати розстановку розділових знаків за допомогою вивчених правил.
- Вживання м'якого знака та апострофа.
- Подвоєння та подовження приголосних. Правопис слів іншомовного походження.
- Відмінювання та правопис відмінкових закінчень іменників та прикметників.
- Правопис відмінкових форм числівника.
- Відмінювання і правопис займенників.
- Правопис дієслів.
- Правопис прислівників.
- Правопис прийменників та сполучників.
- “Не” з іменними частинами мови, прислівником, дієсловом.
- Розділові знаки в простому реченні. Тире в простому неускладненому реченні. Розділові знаки між групою підмета і групою присудка.
- Однорідні члени речення. Розділові знаки між однорідними членами речення.
- Узагальнюючі слова і розділові знаки при них.
- Відокремлені члени речення. Відокремлені додатки та обставини. Відокремлені і невідокремлені означення. Прикладна як різновид означення. Розділові знаки при прикладці.
- Звертання. Розділові знаки при звертанні.
- Вставні слова і речення. Вставлені слова і речення.
- Складнопідрядні речення. Розділові знаки в складнопідрядних реченнях.
- Порівняльні звороти.
- Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

- Пряма мова і розділові знаки при ній. Передача прямої мови непрямою.
Цитати. Розділові знаки при цитатах.

Абітурієнт повинен уміти:

- Знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх за допомогою правил.
- Правильно записувати слова з вивченими орфограмами.
- Знаходити і виправляти орфографічні помилки.
- Правильно ставити розділові знаки в реченнях з різними видами зв'язку.
- Знаходити і виправляти пунктуаційні помилки на вивчені правила.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. **Чергування голосних і приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння і подовження приголосних.**

2. **Будова слова:** відомості про основу слова і закінчення змінюваних слів, про корінь, префікс, суфікс і закінчення як значущі частини слова; вивчені орфографічні правила.

3. **Творення слів:** основні способи словотвору, правила переносу складних слів з рядка в рядок (односкладові частини складноскорочених слів та ініціальні й комбіновані аббревіатури).

4. **Склад лексики сучасної української літературної мови за походженням.** Власне українські слова. Синонімічне багатство мови: що вивчає лексика, загальні відомості про лексичне значення слова, синоніми, антоніми, омоніми, пряме і переносне значення слова; особливості власне української лексики в порівнянні із запозиченнями.

5. **Загальні відомості про українську фразеологію.** Роль фразеологізмів у мовленні: фразеологізми та їхні різновиди (синонімічні, антонімічні).

6. **Принципи українського правопису.** Основні орфограми в коренях, префіксах, суфіксах: принципи розрізнення орфограм, загальні ознаки чотирьох принципів українського правопису.

7. **Складні випадки вживання апострофа і м'якого знака:** групи знаків, співвідношення звуків і букв; правила вживання апострофа і м'якого знака.

8. **Правопис іншомовних та складних слів:** правила написання іншомовних слів українською мовою та правопис складних слів разом, окремо і через дефіс.

9. **Стилістичні засоби морфології:** морфологічні засоби стилістики стосовно категорії роду, категорії числа, власних і загальних іменників, ступенів порівняння, стягнених і нестягнених форм, дієслівних категорій.

10. **Поняття про синтаксис та його основні одиниці:** найважливіші відомості з синтаксису і пунктуації, основні одиниці синтаксису.

11. **Прості двоскладні та односкладні речення:** будову простого двоскладного речення, види односкладних речень.

12. **Тире між підметом і присудком:** правила використання, тире між підметом і присудком, а також випадки, коли не ставиться тире між підметом і присудком.

13. **Розділові знаки при прикладці:** правила відокремлення прикладки за допомогою дефіса коми чи тире; визначення прикладки.

14. **Однорідні члени речення:** відомості про однорідні члени речення: правила вживання розділових знаків при однорідних членах речення.

15. **Розділові знаки при відокремлених членах речення:** які члени речення називаються відокремленими та уточнюючими: використання розділових знаків при відокремлених та уточнюючих членах речення.

16. **Звертання:** непоширені і поширені звертання; розділові знаки при звертанні.

17. **Вставні слова та вставлені конструкції:** відомості про вставні слова (словосполучення та речення); найчастіше вживані вставні слова словосполучення; вивчені пунктуаційні правила.

18. **Типи складних речень. Складносурядні речення:** відомості про складне речення, види складних речень (сполучникові і безсполучникові), засоби зв'язку між частинами складного речення, особливості будови складносурядного речення; правила розстановки розділових знаків між простими реченнями в складносурядному.

19. **Складнопідрядні речення:** відомості про складнопідрядні речення (у тому числі з кількома підрядними); види підрядних речень; правила вживання розділових знаків між частинами складнопідрядного речення.

20. **Безсполучникові складні речення.** Складні речення з різними видами зв'язку: відомості про безсполучникові складні речення та про будову складного речення з різними видами зв'язку: правила вживання розділових знаків між частинами таких речень.

21. **Пряма і непряма мова. Цитати. Діалог:** будову речень з прямою і непрямою мовою, з цитатами; особливості діалогу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності абітурієнтів є контрольний текстовий диктант. **Перевірці підлягають:**

- уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування;
- уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації;
- уміння належним чином оформляти роботу.

Перевірка диктантів здійснюється за традиційною методикою.

Для диктанту використовується текст, доступний для розуміння учнів 9-го класу. Обсяг текстів диктантів становить 170-180 слів з урахуванням як самостійних, так і службових частин мови. Для диктантів використовуються тексти, у яких кожне з опрацьованих правил орфографії та (або) пунктуації української мови представлене 3-5 прикладами.

Диктант оцінюється однією оцінкою на підставі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- виправляються, але не враховуються такі орфографічні та пунктуаційні помилки: на правила, які не внесені до шкільної програми; на ще не вивчені правила;

у словах з написанням, що не перевіряється, над якими не проводилася спеціальна робота; у відтворенні так званої авторської пунктуації;

- повторювані помилки (у слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило, але в різних словах) вважаються кількома помилками;

- розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих належать такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої літери в складних власних найменуваннях;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший і якщо можлива інша інтонація;

5) у випадках, що вимагають розрізнення *не і ні* (у сполученнях *не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...*);

б) пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушення їх послідовності;

7) заміна українських літер російськими;

- п'ять виправлень неправильного написання на правильне прирівнюються до однієї помилки;

- орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

НОРМАТИВИ ОЦІНЮВАННЯ ДИКТАНТУ

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
100	15-16 і більше	146-155	4
101-104	13-14	156-165	3
105-115	11-12	166-175	1+1 (не груба)
116-125	9-10	176-185	1
126-135	7-8	186-195	1 (не груба)
136-145	5-6	196-200	—

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Глазова О. П. Українська орфографія: тренувальні вправи, контрольні завдання, диктант. - Харків, 2004.
2. Пазяк О. М. Українська мова: Практикум. - К.: Либідь, 2001.
3. Пентилюк М.І., Гайдаєнко І.В., Ляшкевич А.І., Омельчук С.А. Українська мова (підручник) 9 клас. – Освіта
4. Радченко І. Орфографія української мови. Просто про складне / Українська мова та література. Бібліотека «Шкільний світ», № 4, 2008.
5. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. ТОВ “Видавництво “Грамота”.
6. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Глазова О.П. ТОВ “Фоліо”.
7. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Данилевська О.М. ТОВ “Український освітянський видавничий центр “Оріон”.
8. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. ТОВ “Видавництво “Грамота”. \
9. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Заболотний О.В., Заболотний В.В. ТОВ “Видавництво “Генеза”.
10. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. ТОВ “Літера ЛТД”.
11. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Пентилюк М.І., Омельчук С.А., Гайдаєнко І.В., Ляшкевич А.І. ТОВ “Видавництво “Ранок”.
12. Українська мова. Підручник для 8 класу ЗНЗ. Ющук І.П. Навчальна книга – Богдан.
13. Українська мова. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В.).
14. Українська мова. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Заболотний В.В., Заболотний О.В.).
15. Українська мова. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Авраменко О.М.).
16. Українська мова. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Глазова О.П.).
17. Український правопис/ НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут Української мови. - К.: Наукова думка, 1997.
18. Фурдуй М. 1. Українська мова. Практикум з правопису. - К.: Либідь, 2004.
19. Ющук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2007